

OOP x/XXX o prohlášení památkové zóny Hodslavice a určení podmínek její ochrany

Článek 1

Předmět ochrany

Předmětem ochrany v památkové zóně Hodslavice jsou kulturně-historické hodnoty území, zejména urbanistické a architektonické, které vytvářejí charakteristické urbánní prostředí a dokládají urbanistický, stavebně historický, umělecký a kulturní vývoj této části území obce, která je nedílně spojena se jménem Františka Palackého, který se zde narodil a prožil dětství. Předmětem ochrany jsou hodnoty architektonické, urbanistické, kulturně-historické, archeologické. Urbánní hodnoty území spočívají zejména ve vysoké koncentraci významných objektů, z nichž je několik prohlášeno kulturními památkami, rodný dům Františka Palackého s pomníkem pak národní kulturní památkou. Hodnotný je historický půdorys, rozvolněná, ale čitelná urbanistická struktura, prostorová a hmotová skladba zástavby, charakter zástavby, výškové uspořádání objektů s typickými pohledovými vazbami, charakteristickým architektonickým tvaroslovím a siluetou, dále také veřejná prostranství. Předmětem ochrany je také celková silueta sídla projevující se z okolních vyvýšených míst a hřebců.

Článek 2

Podmínky ochrany

K zajištění památkové ochrany památkové zóny, jejích kulturních, historických, architektonických a urbanistických hodnot, které jsou tvořeny stavbami a jejich vzájemnými vztahy, uspořádáním pozemků a prostorů, pozemními komunikacemi, veřejnými prostranstvími, vodotečí a veřejnou zelení obce Hodslavice, se stanovují tyto podmínky ochrany:

- I. Při umístění staveb, zařízení, změně dokončených staveb a terénních úpravách musí být přiměřeně zachovány nebo zhodnocovány hodnotné objekty s jejich vnějšími architektonickými a výtvarnými prvky, urbanistická struktura a kompoziční vazby urbánního organismu chráněného území.
- II. Stavby a pozemky musí být využívány přednostně v souladu s jejich kulturně-historickými hodnotami a musí být respektovány jejich kapacitní a technické možnosti.
- III. Umístění zařízení, staveb technické infrastruktury a velkoplošných reklamních zařízení, podílejících se na celkovém vzhledu staveb, charakteru zástavby, rázu území a jeho urbanistického kontextu je přípustné za předpokladu doložení posouzení dopadů na

- kulturně-historické hodnoty lokality, které vyloučí negativní ovlivnění či znehodnocení kulturně-historických hodnot.
- IV. Veškeré úpravy pozemků, veřejných prostranství (včetně mobiliáře, veřejného osvětlení, apod.), povrchů komunikací, dřevin, a dále stavební úpravy a udržovací práce, které se projeví do vnějšího vzhledu nemovitosti, musí směřovat k zachování, regeneraci anebo posilování kulturně-historických hodnot památkové zóny a musí být prováděny v souladu s architektonicko-urbanistickými, výtvarnými a kulturními kvalitami památkové zóny; umístění zařízení musí respektovat hodnoty památkové zóny.
 - V. Nová výstavba a změny dokončených staveb nesmí narušovat architektonické, umělecké a urbanistické hodnoty kulturních památek.
 - VI. Nová výstavba musí přiměřeně respektovat charakter a měřítko památkově hodnotné zástavby, objemové proporce staveb, urbanistickou skladbu a prostorové uspořádání památkové zóny a dotvářet celek soudobou kontextuální architektonickou tvorbou ve formě a míře odpovídající významu památkové zóny.
 - VII. Při rekonstrukcích stávajících objektů nutno navracet objektům původní vzhled s použitím tradičních materiálů.
 - VIII. Veškeré zásahy na znehodnocených částech území, ve kterých jsou narušeny památkové hodnoty, musí směřovat k jejich rehabilitaci.
 - IX. Zeleň vysazovat s přihlédnutím k místním druhům.
 - X. Při pořizování územně plánovací dokumentace a jejích změn, stejně tak i při přípravě opatření, která mají dopad na podobu a využívání území památkové zóny, je nutno veškeré záměry posuzovat ve vztahu ke stávající historické urbanistické struktuře památkové zóny, tzn. respektovat strukturu sídla, prostorové a funkční uspořádání území a jeho dochovanou urbanistickou skladbu, hmotu objektů, jejich historické materiálové řešení, architektonické ztvárnění, míru zastavěnosti a výškovou hladinu zástavby v daném prostředí, charakter střešní krajiny a další pozůstatky historické lidské činnosti formující sídlo.

V památkové zóně Hodslavice je hlavním cílem – předmětem ochrany – chránit:

- 1. vysokou míru dochovanosti urbanistické struktury sídla, tzn. jeho půdorysnou osnovu a půdorysnou skladbu zástavby;
 - a. zcela nebo zčásti zaniklé stavby či prvky budou obnovovány pouze v jejich historické stopě;
 - b. nedojde ke změně parcelace v rozporu s její historicky dochovanou stopou a k zahuštění zástavby, nová výstavba bude realizována pouze v místech historicky zaniklých staveb;
- 2. místně obvyklé měřítko a proporce historické zástavby;
- 3. vysokou míru dochovanosti hmotové skladby zástavby a stávající hmotové rozvržení;
 - a. u jednotlivých objektů by měla být v původní podobě zachována velikost a tvar půdorysů, počet podlaží, tvarosloví a výška střech;
 - b. je nežádoucí vznik nových dominant;

4. stávající (historicky dochovaná) veřejná prostranství a veřejně přístupné cesty umožňující bezpečný a volný průchod územím i krajinou, v jejich historicky dochované stopě;
 - a. neměnit v území stabilizovanou (historicky dochovanou) parcelaci veřejných prostranství a cest, nenarušit jejich celistvost a propojenost.
5. místně tradiční materiálové řešení;
 - a. využívat vhodné tradiční materiály při provádění udržovacích či rekonstrukčních prací na jednotlivých objektech i v rámci veřejného prostranství;
6. historické objekty, konstrukční prvky a architektonické články před fyzickým zánikem;
 - a. jejich opravy (včetně navrácení) řešit tradičním řemeslným způsobem;
7. usazení v krajině, dálkové pohledy, střešní krajinu, kompoziční osy a vzájemné proporce extravilánu a intravilánu, zeleň v sídle;
 - a. využívat pouze místně obvyklé druhy zeleně a snažit se rehabilitovat stávající pozemky dle historického způsobu využití.

Článek 3

Vymezení hranice památkové zóny

Hodslavice (ZSJ 40622), k. ú. Hodslavice, obec Hodslavice, okres Nový Jičín, kraj Moravskoslezský
Území památkové zóny je vymezeno hranicí, která je popisována od severu ve směru hodinových
ručiček. Výchozím bodem je až do výchozího bodu.

Zpracováno podle právního stavu ke dni xx.xx. xxxx.

Článek 4

Účinnost

Toto opatření obecné povahy nabývá účinnosti v souladu s ustanovením § 173 odst. 1 správního řádu
patnáctým dnem ode dne jeho zveřejnění.

Článek 5

Poučení

Do opatření obecné povahy a jeho odůvodnění může podle § 173 odst. 1 správního řádu každý
nahlédnout u správního orgánu, který opatření obecné povahy vydal. Proti prohlášení památkové
zóny vydanému formou opatření obecné povahy nelze podle § 173 odst. 2 správního řádu podat
opravný prostředek.

Odůvodnění

Ustanovení § 6 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále
jen zákon č. 20/1987 Sb.), umožňuje sídelní útvar nebo jeho část, která vykazuje významné kulturní
hodnoty, prohlásit za památkovou zónu. Pro prohlášení památkové zóny je podle § 2 odst. 1 vyhlášky
č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon České národní rady č. 20/1987 Sb., určující charakteristika

významných kulturních hodnot území, vymezení hranice památkové zóny, popis předmětu ochrany, stanovení podmínek pro stavební a další činnosti směřující k ochraně území a zvýšení kvality životního prostředí.

Opatření obecné povahy je v souladu s ústavním pořádkem České republiky, s Listinou základních práv a svobod a s Ústavou České republiky, respektuje obecné zásady ústavního pořádku České republiky a opatření obsažená v tomto opatření obecné povahy neporušují ústavní principy rovnosti v právech a zákazu retroaktivity. Prohlášení památkové zóny formou opatření obecné povahy na rozdíl od dosavadní aplikační praxe vychází z doporučení pracovní komise Legislativní rady vlády – komise pro správní právo k návrhu vyhlášky o prohlášení území vybraných částí krajinných celků za památkové zóny. Pracovní komise ve svém vyjádření vychází z toho, že podle § 6 odst. 1 zákona č. 20/1987 Sb., může Ministerstvo kultury po projednání s krajským úřadem prohlásit území sídelního útvaru nebo jeho části s menším podílem kulturních památek, historické prostředí nebo část krajinného celku, které vykazují významné kulturní hodnoty, za památkovou zónu a určit podmínky její ochrany, avšak ustanovení výslovně neuvádí formu vyhlášky ministerstva ve smyslu čl. 79 odst. 3 Ústavy ČR. Výslovné zmocnění k vydání vyhlášky pak neobsahuje ani § 45 uvedeného zákona, a proto ji nelze vydat. Vzhledem k tomu, že prohlášení území za památkovou zónu svou povahou a obsahem po materiální stránce není podle názoru komise právním předpisem, ale spíše opatřením obecné povahy, neboť jde o správní akt s konkrétně vymezeným předmětem a obecně určeným okruhem adresátů, doporučuje tato komise vyhlásit památkovou zónu formou opatření obecné povahy podle části šesté správního řádu. Ministerstvo kultury pravomoc k vyhlášení památkových zón má a k vydání opatření obecné povahy se na rozdíl od vyhlášky podle ustálené soudní judikatury výslovné zákonné zmocnění nevyžaduje, postačuje pravomoc vydat závazný správní akt, který není ani právním předpisem ani rozhodnutím ve správním řízení. K dané problematice se pak vztahuje zejména náleží ÚS ze dne 19. 11. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 14/07, který se přiklonil k materiálnímu pojetí institutu opatření obecné povahy, tzn., že není nezbytné výslovné zákonné zmocnění k vydání opatření obecné povahy, postačuje naplnění pojmových znaků (konkrétnost předmětu a obecnost adresátů) a pravomoc příslušného orgánu.

Opatření obecné povahy není v rozporu se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z mezinárodních smluv ani obecně uznávaných zásad mezinárodního práva. Konkrétně se to týká mezinárodních smluv, ke kterým Česká republika přistoupila, jako je například Úmluva o architektonickém dědictví Evropy (publikovaná pod č. 73/2000 Sb., m. s.), Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví (publikovaná pod č. 159/1991 Sb. m. s.) a Evropská úmluva o krajině (publikovaná pod č. 13/2005 Sb. m. s.). Pro prohlašování památkových zón nejsou v rámci Evropské unie stanovena jednotná pravidla, právní úprava je plně ponechána na pravomoci členských států.

Na území památkové zóny nebyla dosud uplatňována plošná regulace vyplývající ze zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Ochranu požívaly pouze jednotlivé objekty prohlášené za kulturní památky, zatímco ostatní památkově hodnotné nemovitosti společně s dochovaným urbanismem sídla zůstávaly z hlediska památkové péče bez jakékoliv ochrany.

Důvody k prohlášení památkové zóny

Na základě provedeného plošného průzkumu obce Hodslavice, dostupných písemných pramenů a mapových podkladů a následném vyhodnocení získaných poznatků, s výsledky shrnutými v navazujícím textu, je možné konstatovat, že daná lokalita s objekty lidové a další hodnotné architektury splňuje podmínky nezbytné pro její prohlášení za památkovou zónu.

Památková zóna představuje urbanisticky a historicky dochovanou část většího sídelního útvaru. Jedná se o výsek nejméně degradované a zároveň nejhodnotnější části obce Hodslavice, který je reprezentován významným veřejným prostranstvím, trojicí kostelů, rodným domem Františka Palackého a dalšími kulturními památkami a v neposlední řadě zástupci původních usedlostí, charakteristických pro zdejší lokalitu. Důvodem prohlášení za památkovou zónu je zachování ojedinělého prostorového a půdorysného sídelního uspořádání.

Prohlášení památkové zóny umožňuje vytvoření předpokladů pro uchování kulturně-historických charakteristik lokality s výraznou památkovou a urbanistickou hodnotou. Je vymezeno památkově hodnotné území, stanoveny zásady jeho ochrany a jsou vytvořeny podmínky pro stavební a další činnosti, které budou směřovat k regeneraci, ochraně a zachování území a kvality životního prostředí.

Základem pro vymezení území památkové zóny byl provedený plošný terénní průzkum. Revizi území a zhodnocení jeho historického a památkového významu provedl podrobně Národní památkový ústav (odborná organizace státní památkové péče) a na základě výsledků této revize bylo odbornou organizací státní památkové péče doporučeno prohlášení památkové zóny v navrženém rozsahu. Národní památkový ústav vycházel při zpracování návrhu prohlášení památkové zóny z dostupné literatury, odborných pramenů a výsledků průzkumu území. Odborný průzkum spočíval v prověření dochovaných památkových hodnot. Především se jedná o hodnoty kulturně-historické, krajinné, urbanistické a architektonické. Z podkladů je zřejmé, že prohlášení památkové zóny Hodslavice a navržení urbanistických, architektonických a krajinářských regulativů v předmětném území je ve veřejném zájmu, které vyplývají ze zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

V současné době není v území vyhlášena plošná památková ochrana. Ostatní památkově hodnotné jevy, historické urbanistické struktury v mimořádně dochovaném stavu, společně s navazujícím krajinným extravilánem, komunikační sítí a pohledovými vztahy, které spoluvytvářejí zcela nezaměnitelný charakter tohoto urbanistického celku, zůstávaly z hlediska památkové péče bez jakékoliv ochrany.

V případě, že by nebylo přikročeno k prohlášení území za památkovou zónu, mohlo by dojít k zániku památkových hodnot území v důsledku realizace nevhodných stavebních záměrů. Nenahraditelné hodnoty naší historie jsou zároveň hodnotami evropského kulturního dědictví a jejich opomíjení je v rozporu se zájmy státní památkové péče podle zákona č. 20/1987 Sb., i mezinárodních smluv, ke kterým Česká republika přistoupila, jako je například Úmluva o architektonickém dědictví Evropy, Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví a Evropská úmluva o krajině. Pouze v

případě, že bude zavedena v území regulace podle zákona č. 20/1987 Sb., je možné zabezpečit, aby při stavební činnosti v území byly dostatečně respektovány a chráněny památkové hodnoty.

Výkon státní správy v oblasti památkové péče probíhá ve značném rozsahu v návaznosti na zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen stavební zákon). Ve stavebních a územních řízeních jsou orgány památkové péče dotčenými orgány a jejich závazná stanoviska jsou podkladem pro rozhodnutí stavebního úřadu podle § 136 odst. 1 písm. b) správního řádu. Hranice památkové zóny se jako sledovaný jev zanele postupem podle stavebního zákona do územně analytických podkladů a bude představovat limity využití území omezující změny v něm probíhající z důvodu ochrany veřejných zájmů, vyplývajících z právních předpisů.

Vymezení předmětu a podmínek ochrany, vymezení hranic území památkové zóny

Předmětem ochrany v památkové zóně jsou obecně vymezené kulturní hodnoty, zejména urbanistické, architektonické, historické, umělecké, estetické a krajinné, které mají hmotnou podstatu dokládající urbanistický, stavebně historický a kulturní vývoje sídla a vytvářejí jeho jedinečné prostředí. Specifikace konkrétních kulturních hodnot jednotlivých nemovitostí a stanovení podmínek pro jejich ochranu je věcí individuálních správních aktů. Při určování konkrétních kulturních hodnot památkové zóny a jednotlivých nemovitostí vycházejí správní orgány z vyjádření odborné organizace státní památkové péče, plánu ochrany, pokud je zpracován, případně též ze stavebně historických průzkumů a dalších důkazů podle uvážení správního orgánu, který by měl zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti.

Ustanovení článku 2 stanovuje obecné podmínky ochrany památkové zóny, která je charakterizována jako celek tvořený stavbami, architektonickými soubory, kulturními památkami, jednotlivými objekty, uspořádáním pozemků, pozemními komunikacemi, veřejnými prostranstvími, vodními toky a trvalými porosty, tedy urbanistickou strukturou a přírodními prvky. Dále jsou stanoveny konkretizované podmínky ochrany, které směřují k zachování kulturních hodnot památkové zóny a jejího prostředí. Je určeno, jaké zásahy by měly být uplatněny při umísťování staveb, zařízení a terénních úpravách. Důraz je kladen na to, aby byla zachována urbanistická skladba území, využití nemovitostí bylo v souladu s jejich kulturními hodnotami a úpravy staveb, veřejných prostranství, objektů a dřevin směřovaly k zachování jejich kulturních hodnot. Při umístění nových staveb a změnách dokončených staveb v tomto území, nesmí dojít k žádnému poškození kulturně-historických hodnot památkové zóny.

Vymezení hranic vesnické památkové zóny odpovídá aktuálnímu poznání kulturně-historických hodnot území tak, aby s tím spojená regulace měla opodstatnění. Při vymezení památkové zóny Ministerstvo kultury vycházelo z návrhu Národního památkového ústavu a detailního terénního průzkumu v kontextu dostupných historických pramenů.

Hranice památkové zóny byla vedena tak, aby nedošlo k nadměrnému a neodůvodněnému zatěžování veřejnosti regulací vyplývajících z prohlášení památkové zóny. Přiměřenost byla posuzována především ve vztahu ke komplexnosti ochrany dochovaných památkových kvalit území a jeho pohledové celistvosti. Území památkové zóny bylo vymezeno tak, aby obsáhlo nejcenější část území obce Hodslavice, včetně urbanisticky zachovaných historických dvorů, objektů lidové architektury, nemovitých kulturních památek, hodnotných objektů i významných veřejných prostranství.

Vymezení památkové zóny Hodslavice v předmětném rozsahu je zcela v souladu s principy historického urbanismu, opírá se o historické prameny, jež dokládají vysokou míru autenticity struktury sídla, odpovídá současnému stavu odborného poznání kulturně-historických hodnot a zároveň koresponduje s hodnocením a postupem uplatňovaným v rámci celé České republiky.

Památková zóna je identifikována názvem obce, kódem základní sídelní jednotky, názvem katastrálního území, okresu a kraje. Popis hranice památkové zóny začíná v severní části území v identifikovatelném výchozím bodě a dále postupuje ve směru pohybu hodinových ručiček zpět k výchozímu bodu, kde se hranice uzavírá. Hranice je vedena v maximální možné míře po hranicích pozemků. Pokud je nutno přetnout komunikaci nebo větší nedělený pozemek, je trasa popsána jako spojnice identifikovaných bodů, nebo je definována přesně určeným směrem. K popisu jsou užívána čísla parcel uvnitř území, po jejichž hranici hranice památkové zóny prochází. V popisu jsou rozlišeny stavební a pozemkové parcely. **Popis hranic byl zpracován podle údajů zveřejněných na <http://nahlizeni.dokn.cuzk.cz/> dne xx. xx. xxxx.**

Podrobnou mapu vesnické památkové zóny zpracuje odborná organizace státní památkové péče do 90 dnů ode dne nabytí účinnosti tohoto opatření obecné povahy. Kopie této mapy, které rozešle Ministerstvo kultury, budou uloženy u Ministerstva kultury, odborné organizace státní památkové péče, Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, Městského úřadu v Novém Jičíně a Obecního úřadu obce Hodslavice, na jejichž území se památková zóna nachází.

Charakteristika předmětného území

Hodslavice (německy Hotzendorf) jsou obcí v okrese Nový Jičín. Jedná se o jednu z větších vesnic, ležící na rozhraní Kravařska a Valašska v údolí silnice, která pojí Nový Jičín a Valašské Meziříčí. Obec je situována přibližně 6 km jižně od Nového Jičína. Horní konec Hodslavic leží na jižní straně směrem k Valašskému Meziříčí, odtud se severním směrem ves úží v tzv. Dolní konec. Ves se rozkládá v mírné kotlině podél potoka Zrzávky a paralelně se linoucí silnice. Přibližně v jedné třetině obce směrem od jihu se vpravo vine silnice vedoucí do Mořkova, tato část se nazývá Brno. Další části Hodslavic jsou nazvány: Horní konec, Dolní konec, Malá strana.

Název obce Hodslavice je odvozen od jména Hodislav, který přišel na území obce pravděpodobně během kolonizace za Přemysla Otakara II. ve 13. století. První zmínka o Hodslavicích je datována roku 1411. Původně však na dnešním katastru byly vsi dvě. Jižněji byla situována ves Hodslavice, severněji směrem k Bludovicím, byla ves Rohlina. Obě obce patřily ke Starojickému a poté k Novojičínsko-

Štramberskému panství a v jednu obec splynuly pravděpodobně během třicetileté války, v 1. polovině 17. století. Od roku 1960 tvoří jejich katastr nejjižnější část okresu Nový Jičín.

S Hodslavicemi je nedílně spojeno jméno Františka Palackého. František Palacký (1798-1876) byl historik, politik, estetik a filozof. Jeho úvahy a demokratické zásady jsou platné i v současné době. Mezi jeho nejznámější díla patří Dějiny národa českého v Čechách i v Moravě, které mapují vývoj na našem území od počátků osídlení do roku 1526. František Palacký se v Hodslavicích narodil a svou rodnou vesnici naposledy navštívil v roce 1873. U příležitosti 170. výročí jeho narození, v roce 1968, byl odhalen pomník Františku Palackému. Pomník je dílem akademického sochaře Vladimíra Navrátila. Rodný dům Františka Palackého byl postaven roku 1796 jako nová evangelická škola jeho otcem, učitelem a krejčím Jiřím Palackým. V současné době je objekt muzeem se stálou expozicí života Františka Palackého.

Historický vývoj území

O původu Hodslavic nelze s určitostí nic říci až do roku 1411. Víme, že náležely ke Starojickému panství a poté byly přičleněny k panství Štramberskému a Novojičínskému. Ve starších dobách, kdy se ještě jednalo o dvě samostatné vesnice Rohlina a Hodslavice, vedly silnice v jiné poloze, než je tomu nyní. Lesem byla vysekána cesta k Valašskému Meziříčí. Cesta přes Horní konec byla chatrná, proto byla využívána cesta potokem. Další cesta vedla na západ údolím k Hostašovicím a Jesenicí, ta se dále napojila na cestu vedoucí z Valašského Meziříčí na Starý Jičín, tato cesta není dochována.

První písemná zmínka o Hodslavicích je z roku 1411, kdy Lacek I. z Kravař pustil odúmrtí celkem šestnácti osadám ve svém panství. V letech 1624 – 1773 drželi Novojicko-Štramberské panství olomoučtí jezuité a je uvedeno, že koncem 17. století zde žilo: 24 usedlíků, 1 fojt, 2 zahradníci, 24 domkařů, z nichž 5 nepracovalo. Po zrušení jezuitského řádu v roce 1773 panství připadlo Tereziánské rytířské akademii ve Vídni. Roku 1834 měly Hodslavice 146 domů a 984 obyvatel, 20 gruntů, ostatní objekty byly menší domky a dřevěné chalupy. Statky i chalupy byly rozestaveny kolem cest. Po roce 1848 se Hodslavice osamostatnily. V té době měly 189 čísel, 1491 obyvatel, z nichž 492 bylo katolíků a 999 evangelíků.

Většina obyvatelstva se živila rolnictvím, další byli zaměstnáni v novojičínských továrnách nebo provozovali řemesla. Půda nebyla výrazně úrodná, mnohé pozemky byly na návrších, nicméně ani ty v nížinách nevynikaly úrodností. Půda západním a severním směrem byla tzv. červenice, která obsahuje železité prvky. V těchto místech se nacházely skály, ze kterých se lámaly nerosty pykřit a tešenit. Červenice je úrodnější než půda písčitá a jílovitá, která se nachází na jižní a východní straně Hodslavic. Také potok Zrzávka je takto pojmenován pro svou rezavou barvu. Kdysi zde velmi vzkvétalo včelařství, kolem mnoha míst byly pro tyto účely vysázeny lípy.

Všichni obyvatelé byli české národnosti. Náboženstvím obyvatelé Hodslavic následovali náboženské převraty, které probíhaly v celé vlasti. Po Husově smrti se v Hodslavicích rozšířila také církev husitská. Následovala církev utrakvistická a českobratrská. Tolerančním patentem 13. října 1781 Josefa II. byla

umožněna náboženská svoboda, většina obyvatel se přihlásila k evangelické církvi augsburského vyznání, katolíků zůstala pouhá třetina obyvatelstva.

Správu obce vykonával fojt – nejzámožnější a nejváženější občan s největší mocí v obci. Fojt rozhodoval ve všech záležitostech a byl také soudcem. V Hodslavicích byli fojti dva, jeden bydlel v Rohlině č. 49 a druhý v Hodslavicích č. 1. V roce 1709 se do Hodslavic přistěhovala rodina Palackých z Palačova a ujala se drženistatku č. 1, kde zůstalo také fojtvství. V tu dobu řídil obec starosta, 2 radní a 18 členů výboru.

Nejstarší a nejhodnotnější budovou v obci je dřevěný katolický kostelík, který stojí na místě dřívějšího, který je připomínán již v roce 1437. Ke konci 15. století byl kostelík poškozen. Nad vchodem je na tabulce nápis latinskými číslicemi MCDLXXXII. V době obnovy v letech 2011 a 2012 bylo provedeno dendrochronologické datování, které uvedenou dataci v podstatě potvrdilo. Je pravděpodobné, že roku 1482 byl nově vybudovaný kostel vysvěcen. Kostel byl opravován v roce 1875, 1892 a 1895, několik oprav proběhlo ve 20. století, poslední pak během výše uvedených let 2011 - 2012.

Od roku 1624 byla obec přifařena k Novému Jičínu, pak ke Štramberku, poté k Mořkovu a v letech 1690 – 1857 k Životicím. V roce 1857 zde byla zřízena katolická fara. Po levé straně cesty k Mořkovu stojí kaplička Panny Marie. Jeden kamenný kříž stojí před kostelem a byl roku 1894 dne 4. května posvěcen. Před tím tam stával kříž dřevěný. Druhý kříž byl v roce 1858 postaven na novém hřbitově. Dříve se pohřbívalo na hřbitově kolem dřevěného kostela.

Dalším kostelem v Hodslavicích je evangelický, ten je opatřen dvěma zvony z roku 1852. Dříve zde stála dřevěná evangelická modlitebna bez věže, a současný kostel byl vystavěn v roce 1818, přičemž věž byla přistavěna teprve v roce 1845. Nynější evangelický hřbitov byl založen jako katolický v roce 1858 a nalézá se uprostřed vesnice po levé straně silnice, jdeme-li k severu. Uprostřed hřbitova stojí kříž a vzadu je kostnice s malou vížkou se zvonem.

Katolická veřejná škola, jednotřídní, měla úhlednou budovu s bytem správce. Byla vystavěna společně s farou roku 1856. Obyvatelstvu bylo umožněno získávat vzdělání v češtině, předtím museli žáci navštěvovat školu v Životicích, kde se učilo v němčině. Před postavením školy se přes zimu děti učily v dřevěné chalupě č. 9. Když byla postavena nová škola, stal se 29. září 1858 prvním řádným učitelem Josef Vyvlečka. Roku 1858 byl počet žáků 54, v roce 1893 to bylo 103 žáků.

Kronika byla založena 26. června roku 1872 učitelem Františkem Kudělkou. Evangelíci měli dvoutřídní soukromou školu ve dvou budovách. První třída je umístěna v rodném domě Františka Palackého, druhá třída ve vlastní škole stojící při evangelickém kostele. Evangelíci měli vlastní vyučování dříve než katolíci. Učitelská knihovna při evangelické škole byla založena milodarem Františka Palackého v den jeho 70. narozenin roku 1868 a čítala 250 svazků, knihovna žakovská pak 100 svazků.

Další významnou veřejnou budovou byla Sokolovna, postavená roku 1896.

V roce 1905 byl postaven římskokatolický kostel Božského srdce Páně v novorománském slohu, dle návrhu architekta Eduarda Sochora z Prahy. První bohoslužba proběhla 30. března 1907.

V roce 1921 byla započata výstavba obecního domu, dnešní pošty. Měšťanská škola, dnešní obecní úřad, se začala stavět v roce 1920. V Hodslavicích bylo dovoleno pořádat týdenní a dobytčí trhy. Díky nim začalo v roce 1920 úsilí o povýšení Hodslavic na městyse, v roce 1925 se tak stalo. V té době byly v Hodslavicích hostinec, mlýn, kovář, krejčí, obuvník, zedníci, tesaři, tkalci, pila, cihelna a v č. 1 byla výroba lihových nápojů studenou cestou. Po roce 1948 se v obci nacházelo 6 obchodů se smíšeným zbožím, 3 obchody s uhlím a dřevem, textilní obchod, obchod s cukrovím a školními potřebami, prodejna Baťa, 4 hostince, vinárna, 4 krejčí, dámská krejčová, 3 pekaři, 3 řezníci, 3 truhláři, 2 autoopravny, 2 sběrači kožek, kominík, sedlář, čalouník, studnař, cukrář, malíř, natěrač, papučář, holič, klempíř, stavitel, kovář, pokrývač, zahradník, zvěrokleštič a autodopravce. Dále zde byly dva kamenolomy, mlýn a továrna na klobouky Ivo. Po roce 1948 byl statut městyse zrušen. Obnoven byl až v roce 2006.

V současné době se v obci nacházejí kulturní památky kostel sv. Ondřeje, evangelický kostel, kostel Božského Srdce Páně, fojtství, Evangelická škola, Pilečkův dům, polygonální stodola a národní kulturní památka rodný dům Františka Palackého se dvěma pamětními deskami a sochou. Nedaleko PZ na severozápadním návrší stojí větrný mlýn holandského typu z roku 1864.

Urbanistické zhodnocení

Hodslavice jsou středně velkou podhorskou obcí, především s obytnou funkcí, jsou zde zastoupeny funkce obslužné, dopravní, rekreační a částečně také výrobní. Jedná se o obec s rysy městského i venkovského charakteru s vyšším podílem zastavěných ploch, vyšší hustotou zalidnění a vysokou intenzitou dopravy.

Charakteristickou osu v severojižním směru tvoří silnice I. třídy, která vede z Nového Jičína do Valašského Meziříčí. Druhou významnou komunikací je západním směrem vedoucí silnice III. třídy do Mořkova. Zástavba je kompaktně soustředěná podél těchto komunikačních os, které spolu s potokem Zrzávkou a Křižanovým potokem tvoří těžiště území.

Hodslavice jsou lokalizovány v uzavřené krajinné scéně, která je typická intimitou v krajinném prostoru, ale zároveň dominantním působením detailů krajiny, která je nedílnou součástí vizuálního působení celku. Z hlediska krajinného rázu se jedná o mimořádně cennou, harmonicky lučně-lesní krajinu s četnými dochovanými segmenty původních krajinných a sídelních struktur. K významným identifikačním znakům krajiny patří tvar horizontu, zejména obzoru.

Hodslavice jsou harmonickým sídlem s vysokým podílem zeleně v intravilánu, poměrně dobře dochovanou strukturou zástavby a venkovským měřítkem objektů. Obecně je žádoucí posílení charakteru sídla a to především neumožněním rozvoje zástavby do volné krajiny tak, aby nebyl narušen úrodný charakter sídla. V rámci obce je vhodné rekonstruovat intravilánovou zeleň, žádoucí

je to především v prostoru památkové zóny a prostředí kulturních památek – umožnit průhledy na objekty, regulovat pro území cizorodé druhy zeleně a osazovat zeleň pro zdejší území typickou.

Hodslavice jsou dlouhou řadovou vsí se štítově i okapově orientovanými domy. Pro území je obecně charakteristický zděný dům se sedlovou střechou, která je krytá taškami. Nejčastější formou dvora je pravidelná trojstranná, trojboká, nebo volného uspořádání.

Původně bylo v celé obci dvacet gruntů, mimo ně pak zděné domky a několik roubených chalup. Z císařského otisku je patrné, že většina objektů byla v 19. století spalných, kromě objektu evangelického kostela, školy (rodný dům Františka Palackého), fojtství a několika dalších, zděných objektů.

V rámci památkové zóny je situováno několik usedlostí, s původně obytným domem a hospodářskými objekty. Zástavba dvorů je zde pravidelná, v čelní části případně uzavřená zděnou bránou a v zadní části stodolou nebo je otevřená na pozemky rozkládající se za usedlostí. Plužina je záhumenicová. Obec byla postupně zahuštěna chalupářskými domky.

Památková zóna vymezuje urbanisticky hodnotnou situaci, ze které je patrný postupný vývoj území, v každé epoše zastoupen signifikantními představiteli.

Území je ukotveno trojicí kostelů. Každý z kostelů pochází z jiného historického období, právě tato dobová rozdílnost, na první pohled patrná, je pro dané území charakteristická. Nejstarší dřevěný kostel sv. Ondřeje z konce 15. století je situován v centrální části obce, na tzv. place, jak místní zdejší náves nazývají. Evangelický kostel byl dokončen v roce 1819, v tu dobu byl bez věže, s hlavním vchodem od polí, jak nařizoval toleranční patent. Až v letech 1851 – 1852 byla ke kostelu přistavěna věž. Jde o zástupce klasicistní sakrální architektury. Třetí z kostelů, kostel Božského Srdce Páně je novorománskou, secesí ovlivněnou stavbou z let 1905 – 1906 a tvoří již z dálky se uplatňující významnou urbanistickou dominantu. Právě mezi trojicí kostelů je situována nejceněnější, centrální část jinak lineární obce. Již zmíněný „plac“ je druhotná náves, kolem které jsou rozmístěny historicky i současně nejdůležitější objekty. Tento prostor byl významně upraven v roce 1968 při příležitosti 170. výročí narození Františka Palackého, jehož socha (národní kulturní památka) zde byla rovněž v této době vztyčena.

Z důvodu výstavby nové základní školy Františka Palackého v roce 1932, došlo k přeskupení funkcí v obci a to především v případě obecního domu, obecního úřadu a dnešní pošty. V šedesátých a sedmdesátých letech 20. století se uvažovalo o masivních urbanistických změnách v obci, z nichž některé byly realizovány.

V rámci akce Z byly v centrální části obce demolovány některé původní domky a statky. Na jejich místě bylo vybudováno nákupní středisko s potravinami, cukrárnou, řeznictvím, obuví, atd. Tento objekt nebyl typizovaným, ale na míru navrženým pro Hodslavice architektem Vladimírem Hromádkou. Bývalý objekt sokolovny byl razantně přestavěn na kino. Především tyto dva zásahy do urbanistické struktury částečně pozměnily charakter obce. Řada dalších plánovaných úprav nebyla

realizována. Díky tomu Hodslavice nepřišly o velmi hodnotné objekty, např. budovu bývalého fojtství, dřevěnou polygonální stodolu a některé statky.

Kromě zmíněných kostelů a centrální části obce s objekty prohlášenými kulturními památkami, se na území památkové zóny nachází objekty hodnotné. Jejich kulturně-historická hodnota tkví v historickém významu, v urbanistické situaci, architektonickém, řemeslném ztvárnění, anebo autenticky dochovaných materiálech. V památkové zóně jsou zastoupeny příklady charakteristických rozmanitých usedlostí, dále příklady roubených staveb, chalupa domků. Mimo jiné je zde zastoupena také typická prodejna obuvi Baťa, i když ve změněné podobě.

Památková zóna velmi názorně demonstruje vývojovou pestrost území, včetně stále zde patrného malebného genia loci, lokálně se projevujícího kupříkladu v pohledech na střešní krajinu, v průhledech na kostely a další hodnotné objekty, to vše rámováno harmonickou krajinou, rozprostírající se k návrším kolem obce.

Ačkoli je území památkové zóny lokálně narušeno nevhodnými urbanistickými zásahy a nevhodně zvoleným architektonickým pojetím ve většině případů v jádru hodnotných staveb, jako celek vykazuje nepopíratelné kulturně-historické hodnoty, které je ve veřejném zájmu chránit a zhodnocovat regenerací a potlačováním potenciálně nevhodných zásahů.

Přínosy vesnické památkové zóny

Prohlášení památkové zóny má význam především jako opatření k uchování kulturních hodnot nemovitostí, které nejsou kulturními památkami, vytvoření optimálních podmínek pro zachování prostředí kulturních památek, udržení a další zlepšení kvality životního prostředí. Památková zóna má význam pro ochranu urbanistických, architektonických, krajinných, historických i estetických hodnot. Odborné konzultace změn v území s ohledem na kulturně-historické hodnoty v území napomáhají uchovávat cenné charakteristiky území a rozvíjet nové, avšak v úctě k již existujícím, k tradicím a místním zvyklostem. Veškerá takto odborně regulovaná stavební činnost v území napomáhá kvalitní prezentaci a zvyšování povědomí o zdejších výjimečných hodnotách.

Prohlášením památkovou zónou lze očekávat také zvýšení atraktivity území pro turistický ruch. Vzhledem k charakteru lokality však nelze předpokládat invazivní počet návštěvníků. Jedná se o přínos, který lze z hlediska finančních parametrů obtížně vyčíslit vzhledem k tomu, že skutečnou výši příjmů z cestovního ruchu ovlivňuje řada dalších faktorů, především rozsah zpřístupnění místních atraktivit veřejnosti, doplňková kulturní nabídka, úroveň propagace apod.

Nezanedbatelné jsou přínosy společenské a morální. Ochrana hodnot památkové zóny na základě jasných podmínek i zákonem založená konzultační pomoc odborné organizace bude signálem pro nejrozumnější části společnosti, že je potřebné kvality tohoto území odpovědně chránit ve veřejném zájmu, obnovovat a rozvíjet udržitelným způsobem.

Na území památkové zóny se působností orgánu státní památkové péče a odborné organizace státní památkové péče minimalizuje riziko vzniku nevhodných stavebních realizací negativně ovlivňujících dochovaný historický vzhled zástavby. Na území památkové zóny se rovněž minimalizuje riziko vzniku nevhodných realizací ovlivňujících prodejnost či snižujících hodnotu nemovitostí. Podle dosavadních zjištění nemá prohlášení památkové zóny negativní vliv na cenu jednotlivých nemovitostí situovaných v památkově chráněném území. To svědčí o skutečnosti, že pozitivní stránky existence památkové ochrany do velké míry kompenzují dopady na práva vlastníků nemovitostí.

Podpora uchování kulturních hodnot památkových zón zároveň vytváří právní oporu proti nevhodným záměrům v území, které by mohly chráněné hodnoty narušovat a zajišťují tak vlastníkům nemovitostí stabilitu kvalitního prostředí, a tedy objektivní atraktivitu prostředí jejich nemovitostí. V kontextu území České republiky zvolená lokalita představuje reprezentativní ukázkou části dlouhé řadové vsi s usedlostmi s typem dvoru na území PZ pravidelným trojstranným, trojbokým, nebo paralelním; v centrální části se třemi kostely a kulturně-historickými památkami, včetně národní kulturní památky spojené s historicky významnou osobností Františka Palackého.

Status památkové zóny zvýší společenský význam tohoto území, posílí společenské povědomí o regionální historické tradici a napomůže dotčené obci při hledání nástrojů a prostředků svého udržitelného vývoje.

Dopady na práva a povinnosti vlastníků nemovitostí na území památkové zóny

Vlastníkům (správcům, uživatelům) nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, ale nacházejí se na území památkové zóny, vzniknou nově povinnosti vyplývající ze zákona č. 20/1987 Sb. Jedná se hlavně o povinnosti žádat o závazné stanovisko podle § 14 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb. Stávající legislativní úprava neumožňuje, aby výkonné orgány památkové péče z moci úřední ukládaly vlastníkům nemovitostí, které nejsou kulturní památkou, ale nachází se na území památkové zóny, povinnosti spočívající ve stavbě, změně stavby nebo udržovacích pracích. Veškeré záměry tedy vycházejí z aktivní vůle vlastníků, přípustnost realizace však může být závazným stanoviskem orgánu památkové péče vázána na splnění konkrétních podmínek. Vlastníci nemovitostí ale zároveň nově získají příležitost pro bezplatnou odbornou pomoc státu prostřednictvím odborné organizace památkové péče, na základě konzultace záměrů oprav a údržby svých nemovitostí, včetně úprav terénu, dřevin a dalších jejich charakteristik a také možnost finančního příspěvku na obnovu.

Ostatní

Opatřením obecné povahy jsou přímo dotčeny:

- Obec Hodslavice, na jejímž území se památková zóna rozkládá;
- Městský úřad Nový Jičín;
- Krajský úřad Moravskoslezského kraje;
- Ministerstvo kultury;
- fyzické a právnické osoby – vlastníci (správci, uživatelé) nemovitostí, stavebníci.

Opatřením obecné povahy je nepřímo dotčeným subjektem Národní památkový ústav, který jako odborná organizace zřízená Ministerstvem kultury zajišťuje podporu státní správy v oblasti ochrany zájmů památkové péče a místně příslušný stavební úřad, který vydává doklady podle zákona č. 183/2006 Sb. (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Výkon státní správy včetně příslušné kontroly zajišťují již existující orgány veřejné správy ve spolupráci s příslušným pracovištěm Národního památkového ústavu, v jehož dosavadní praxi je odborný dohled nad památkovými zónami standardně založen a aplikován. Systém je plně funkční a je schopen pojmout předpokládané navýšení agend. Implementace bude uskutečněna především prostřednictvím orgánů veřejné správy – Městského úřadu Nový Jičín, Obecního úřadu Hodslavice a Krajského úřadu Moravskoslezského kraje v rámci výkonu státní správy v oblasti památkové péče, stavebního řádu a územního plánování. Zákon č. 20/1987 Sb., určuje způsob výkonu státní správy v památkové zóně a úkoly jednotlivých orgánů památkové péče. Výkon státní správy probíhá ve značném rozsahu v návaznosti na stavební zákon a správní řád.

Náklady spojené s výkonem státní správy v oblasti památkové péče vzniknou orgánům, které tuto státní správu vykonávají. Jedná se zejména o náklady na vydávání závazných stanovisek podle § 14 odst. 2 zákona č. 20/1987 Sb., které vzniknou především Městskému úřadu Nový Jičín, jako výkonnému orgánu památkové péče na úrovni obce s rozšířenou působností. Rozhodnutí jsou vydávána průběžně na základě žádostí vlastníků nemovitostí v památkových zónách nebo jiného správního orgánu, především stavebního úřadu. Četnost rozhodování je ovlivněna výší stavební aktivity v daném území, což souvisí s jeho charakterem a rovněž aktuální ekonomickou situací. U objektů, které jsou kulturními památkami nacházejícími se na území obce Hodslavice, nedojde v souvislosti s prohlášením památkové zóny k žádnému navýšení agend oproti současnému stavu.

Ekonomické dopady vyplývající z prohlášení památkové zóny lze do budoucna zmírnit vydáním plánu ochrany ve smyslu § 6 a památkového zákona, kterým může být snížena administrativní zátěž veřejnosti i výkonného orgánu památkové péče. Vyloučením povinnosti žádat o vydání závazného stanoviska k některým nemovitostem nebo pracím na nemovitostech s využitím takového plánu péče může dojít k podstatnému snížení objemu související agendy.

V souvislosti s prohlášením památkové zóny bude doplněna gesce Krajského úřadu Moravskoslezského kraje pro zapojení do posouzení územně plánovací dokumentace obcí, na jejichž území se tato zóna nachází, tedy v případě přípravy územně plánovací dokumentace nové nebo jejích změn. Tato činnost rovněž není častá a dotčená obec není plošně rozsáhlá. U sídelního celku tato praxe již v současnosti probíhá, takže pozornost a argumentace bude pouze doplněna na předmět ochrany a podmínky uvedené v článcích 1 a 2 tohoto materiálu (OOP).

Pokud se týká korupčních rizik, z praxe nejsou známy žádné korupční kauzy, které by se týkaly výkonu veřejné správy v oblasti státní památkové péče. V případě provázaného systému výkonu veřejné správy, který je založen na skutečnosti, že podklady pro vydávání závazných stanovisek vytváří odborná organizace, závazné stanovisko vydává orgán památkové péče, který se při nesouladném názoru musí s odborným podkladem písemně vypořádat a na jeho základě následně rozhoduje

stavební úřad, vzniká poměrně malý prostor pro korupční jednání. Veškeré postupy správních orgánů jsou dostatečně upraveny související legislativou, nedochází ke koncentraci pravomocí, je vykonávána kontrolní činnost.

Výzva k připomínkám a námitkám

Návrh opatření obecné povahy spolu s odůvodněním Ministerstvo kultury projednalo s dotčenými orgány, kterým je Krajský úřad Moravskoslezského kraje.

V souladu s ustanovením §172 odst. 4 a 5 správního řádu mohou dotčené osoby, jejichž práva, povinnosti nebo zájmy mohou být opatřením obecné povahy přímo dotčeny, uplatnit písemné připomínky ve lhůtě 30 dnů ode dne zveřejnění k Ministerstvu kultury. Vlastníci nemovitostí, jejichž práva, povinnosti nebo zájmy související s výkonem vlastnického práva mohou být opatřením obecné povahy přímo dotčeny, mohou podat proti návrhu opatření obecné povahy písemné a odůvodněné námitky k Ministerstvu kultury ve lhůtě 30 dnů ode dne jeho zveřejnění.

Vypořádání se s připomínkami a rozhodnutí o námitkách:

– doplní se po projednání návrhu podle postupu stanoveného v § 172 správního řádu.